

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Vtrum bona quæ siunt ab aliquibus malis valeant ad meritum vitæ cum fuerint conuersi ad bonum. D. E. F. G

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

gunt, vt in eis optēt versari. qui vero diligit iniquitatem, odit animā suam: & qui odit animam suā, nō est misericors ei, sed crudelis. Dilgēdo quippe eam secūndum seculum, odit eā secūndum Deum. Si ergo vult ei dare eleemosynam, per quā fit mundus, odiat eam secūndum seculum, & dilgat eā secūndum Deum. Hac eleemosyna, quam sibi homo primitus debet, mundantur interiora. Ad quod hortans Christus ait, Mūdare quæ intus sunt. Immundis enim nihil est mundum: sed polluta sunt eorum mens, & consciētia, vt ait Apost. Immundi vero sunt omnes quos non mundat fides, qua creditur in Christum: de qua scriptum est, Mundans fide corda eorum. Sed ne istas eleemosynas, quæ sunt de fructibus terræ, respuere Christus videtur. Hæc, inquit, oportuit facere, scil. iudicium & charitatem Dei, & illa non omittere, i. eleemosynas fructuum terrenorum. Ex his datur intelligi, quod in peccato mortali permanētes, etsi eleemosynas largas faciant, non tamē per eas satisfaciūt: quia inordinate agunt, dum à se non incipiūt. Nec proprie dicitur eleemosyna tale opus, dū sibiipsis crudeles existunt non placētes Deo. Nō ergo dicēda illa peccata satisfactio, quā qui agit p vno peccato, dū perdurat in altero. Quia nihil prodest ieiunare & orare, & alia bona agere, nisi mēs reuocetur à peccato, & si aliquādo cōuersus tacitū peccatū sacerdoti fuerit confessus, de vtroq; imponēda est ei satisfactio: q̄a de primo cōdigne nō satisfecit.

Secundum quosdam fuit satisfactio.

Quibusdam tamē videtur fuisse satisfactio, sed infructuosa, dum in peccato altero persistit: percipietur tamē fructus eius, incipietq; proficere, cum peccati alterius pœnituerit. Tūc n. vtrunq; dimittitur peccatū, & satisfactio p̄cedēs viuificatur, quæ fuerat mortua: sicut baptismus illi, q̄ fide accedit, tūc primit^o valet, cū fide à mēte recedit per

Ccc

pos-

Matt. 2. e

Ad Tit. 2. d

Ibid. in medio. ca. 75.

Act. 15. c

Matth 23. e

Ibid. in fine cap. 76.

Pius pap. 1.

epi. 1. ad oēs

christianos

in fine.

Grat. de pœ.

dist. 3. qui-

ras in fine.

*Aug. lib.
de vera &
falsa poenit.
c. 14. in fine,
tom. 4.*

*Hier in com
ment. ad il-
lud Aggai 1.
Seminastus,
cap. 6.*

*In epist. ad
Hebr. c. 6. a*

*Gratian. de
poenit. di. 3.*

poenitentiam. Et in huius opinionis munimētum auctoritates inducunt. Ait n. Aug. Pium est credere, & nostra fides expostulat, vt eū gratia Christi in homine destruxerit mala priora, etiā remuneret bona: & cum destruxerit, q̄ suum nō inuenit, diligit bonū, quod in peccante plantauit. Itē Hier. Si quādo videris inter multa peccata quenquam facere aliqua iusta opera, non est iam iniustus Deus, vt ppter multa mala obliuiscatur paucorum bonorum: sed faciet ea metere, & in horrea congregare, quæ bona in terra seminauit. Sed hæc dicta intelligimus de illo, qui in charitate quodam tēpore bona facit & bonus est, alio vero tēpore malus est, & mala peccata facit. Non ergo intelligendum est eū inter multa peccata, iusta opera fecisse, quasi simul eodemq̄ tēpore peccata fecerit, & iusta opera: sed diuersis temporibus vtraq̄ fecisse. Nisi n. bonus foret, quando bona fecit, non seminasse diceretur in terra bona. Destructis ergo malis post opera bona cōmissis, priora bona, in charitate sc. facta, quæ sequētia mala mortificauerāt, poenitentia de illis malis habita viuificantur & remunerātur. Vnde Apostolus, facientes fundamentum poenitentię ab operibus mortuis: opera mortua nominans priora bona significat, quæ per sequens peccatum erant mortua: quia hi peccando priora bona irrita fecerunt. Hæc sicut peccando fiunt irrita, ita per poenitentiam reuiuiscunt, & ad meritum æternitatis prodesse incipiunt. Similiter & illud bonum amat Deus quod plantauit in peccante, in illo, sc. qui post illud bonum peccauit, nō simul peccans & bonum operans extitit: quia talis hominis opus nō diligeret Deus ad remuneracionem. Potest etiam accipi de operibus bonis, quæ ab aliquo fiunt dum malus est, & in peccato mortali persistit vel ad tempus, vel vsq̄ in finem: quæ dicuntur à Deo remunerari, & non dari obliuioni,

non

non quia proficiunt ad vitam æternam, sed ad tolerabilius extremi iudicij supplicium sentiendum: sicut de fide & cæteris, quæ sine charitate habentur, Aug. ait, Si quis non habens charitatem, quæ pertinet ad vnitatem spiritus & vinculum pacis, quo Ecclesia cõnectitur, in aliquo schismate constitutus, ne Christum neget, patitur tribulationes, famem, persecutionem, vel flammam vel bestias, vel ipsam crucem, timore gehennæ: nullo modo ista culpanda sunt, immo & hæc laudanda est patientia. Non n. dicere poterimus, melius ei fuisset, vt Christum negando nihil horum pateretur, quæ passus est confitendo: sed æstimandum est fortasse tolerabilius ei esse futurum iudicium, quam si Christum negando nihil horum pateretur: vt illud quod ait Apost. Si tradidero corpus meum ut ardeat, charitatem a. non habuero, nihil mihi prodesse intelligatur ad regnum obtinendum, nisi ad extremi iudicij tolerabili⁹ subeundum supplicium: & infra. Hæc propter charitatē dicta sunt: si ne qua in nobis non pōt esse vera pœnitētia: quoniam in bonis charitas Dei est, quæ tolerat omnia.

Perstringit dictorum summam, vt alia addat. E

Ex his ostēditur, bona, quæ sine charitate fiunt, prodesse quidem ad tolerabiliorē pœnam sentiendam, sed non ad vitam obtinendam. Illa n. quæ in charitate quis facit, si pœnā prolapsus fuerit, nec exurrexerit, nō esse in memoria Dei. Ezech. dicit, Si auerterit se iustus à iustitiā, & fecerit iniquitatem, nūquid viuet? omnes iustitię eius quas fecerat, nō recordabūtur: in peccato suo morietur: & nō erūt in memoria iustitię, quas fecit. In cui⁹ loci expositione Greg. ait. Hoc nobis maximè cōsiderandum est, quia cum mala cõmittimus, sine causa ad memoriam trāsacta bona reuocamus, quoniā in perpetratione malorū nulla debet esse fiducia bonorum præteritorum. Intelligēdum est hoc, ad vitā

*Aug. lib. de
patientia
unico c. 26.
in tom. 4.*

*i. Cor. 13. b
Aug. ca. 23.
eiusdem lib.
de patientia
in princip.*

*Gratia. de
4 de pœnitē
tentia.*

Ezech. 31. f

*Greg. No. 17.
ad illud c. 2.
3 Ezech.
in peccato
suo in li. 1.*

percipiendā bona præterita non dare fiducia, et si ad mitiorē pœnam alioquin præmissæ auctoritati Aug. obuiaret. Et bona ergo sine charitate facta & bona in charitate facta, q̄ concomitatur mortalis culpa, quā non delet sequens pœnitentia: ad sensum mitioris pœnæ proficiunt, nō ad vitæ fructū. *Auctoritates alias inducit contra eos, qui dicunt de vno peccato pœnitentiam agi, altero tacito.*

Satis arbitror illis esse responsum, qui asserunt de vno crimine pœnitentiam agi, & veniā præstari alio in delectatione retento, vel per confessionem nō exposito: qui non modo præmissis auctoritatibus cōfutantur, sed etiam subditis: ait enim Aug. Sunt plures quos pœnitentia peccasse, sed tamē omnino reseruantes sibi: quædam in quibus delectentur: non animaduertentes Dñm sibi mutum & surdum à dæmonio liberalisse: per hoc docet nos nunquam nisi de omnibus sanari. Si n. vester peccatā ex parte reseruari habenti septē dæmonia, ei proficere potuit sex expulsis. Expulit autē septem, vt omniā crimina simul eiicienda doceret. Legionē vero dæmonum ab alio eiiciens, nullum reliquit de omnibus qui liberatum possideret: ostendens quod et si peccata sint mille, oportet de omnibus pœnitere. Nunquā aliquē sanauit Dñs, quem non omnino liberauit. Totum n. hominem sanauit in sabbatho: quia & corpus ab omni infirmitate, & animā ab omni contagione: indicans pœnitentē oportere simul dolere de omni crimine. Scio enim Dñm inimicum omni criminoso. Quomodo ergo qui crimen reseruat, de alio recipiet veniam? sine amore Dei consequeretur veniam, sine quo nemo vnquam inuenit gratiam. Hostis n. Dei est, dum offendit perseueranter. Quædam n. impietas infidelitatis est, ab illo, qui iustus & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam n. sine vera pœnitentiā inueniret gratiam. Pœnitentiā n. vera ad baptismi puritā;

*Aug. c. 9. li.
de vera &
falsa pœnit.
tom. 4.
Marci. 7. c.*

*Luc. 8. f
Marci. 5. b*

Ioan. 7. d

puritatem conatur adducere. Recte n. poenitens, quicquid sordis post purificationem baptismi contraxit, oportet ut abluat, saltem lachrymis mentis: sed satis durus est cuius mentis dolorem oculi non declarant. Sed sciat se culpabiliter durum, qui deflet damnatum poris, vel mortem amici, & dolorem peccati non ostendit in lachrymis. Quae ergo poenitet omnino poeniteat. Idem, poenitentes, si vero estis poenitentes, & non estis irridentes, mutate viam, reconciliamini Deo. Poenitentiam agis, genua figis, & rides: subfannas Dei patientiam. Si poenitentiam agis, poenitet te: si non poenitet te, non es poenitens. Si ergo poenitet, cur facis, quae male fecisti? Si fecisse poenitet, noli facere: Si adhuc facis, certe non es poenitens. Item Innocentius secundus. Admonemus fratres nostros, ne falsis poenitentibus laicorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiatur. Falsam a. poenitentiam esse constat, cum spreto pluribus, de vno solo poenitentia agitur: vel cum sic agitur de vno, ut non discatur ab alio.

Repetit de vera poenitentia, ut addat. O

Ex praemissis perspicua fit notitia vere poenitentiae, vel satisfactionis. Illa n. vera est poenitentia quae peccatum abolet: quod illa sola facit quae scelus corrigit, quae odium commissi criminis & committendi, cum desiderio satisfaciendi affert. Iudas n. poenituisse legitur, sine afflictione veniae, quia tali poenitentia non correxit crimine. Vnde Hiero. Nihil Iudae profuit sera poenitentia, per quam scelus corrigere non potuit. Sic quando frater peccat in fratrem, ut emendare valeat, quod peccavit, potest ei dimitti: si a. permanet opera, frustra voce assumitur poenitentia: hoc est quod de eo infelicissimo dicitur. Et ratio eius fiat in peccatum, ut non solum emendare nequiverint, perditionis nefas, sed proprii homicidii scelus addiderit. Caue qualiter intelligas illud, Ut emendare valeat, quod peccavit, &c. Non enim emendatio hic intelligenda est, rei demptae recom-

Au. li. de vera & falsa poenit. c. 10.

Matt. 27. a

In com. ad c. 27 Matt. tom. 9.

*Aug. in epi.
54. ad Mace
donium.*

penfatio: sed delicti exprobratio & abominatio, cū satisfationis desiderio. Demit n. iniuste quis alicui, quod restituere non valet, vt oculum, vel vitam & huiusmodi: & tñ si pœnituerit peccati, cum amore cōdignæ satisfationis, veniam habet. Nec ideo quisquā putet, qui rē alienam iniuste abstulerit, quā reddere pōt, de illo peccato pœnitere ac veniam cōsequi, nisi restituat ablatum. Quandiu n. res propter quam peccatum est, non redditur si reddi potest, non agitur pœnitentia, sed fingitur.

DE TRIBVS QTÆ IN POENITENTIA
consideranda sunt.

DISTINCT. XVI.

*Chry. de pœ-
nitent. di. i.
perfecta.*

IN perfectione a. pœnitentiæ, tria obseruanda sunt, sc. compunctio cordis, confessio oris, satisfactio operis. Vnde Ioan. Os aureum: Perfecta pœnitentia cogit peccatorē omnia libenter ferre: in corde eius cōtritio, in ore confessio, in opere tota humilitas. Hæc est fructifera pœnitentia, vt sicut tribus modis Deum offendimus, sc. corde, ore, & opere, ita tribus modis satisfaciamus. Sunt n. tres peccati differētię, vt ait Aug. & in corde, & in facto, & in consuetudine, tanquā tres mortes. Vna quasi in domo, sc. cum in corde consentitur libidini: Altera quasi prolata iam extra portam, cū in factum procedit assensio: Tercia eū vi malæ cōsuetudinis tanquā mole premitur animus, vel noxię defēsionis clypeo armatur, quasi in sepulchro iam scētēs. Hæc sunt tria genera mortuorum, quę De⁹ legitur suscitasse. Huic ergo triplici morti, triplici remedio occurritur: cōtritione, cōfessione, satisfatione. Compunctio nobis cōmendatur ibi, Scindite corda vestra, & nō vestimēta vestra. Cōfessio, ibi, iustus in principio sermonis accusator est sui. Verē n. confiterur, qui se accusat, qui execrando malum sibi imputat. Et ibi, Effundite coram illo corda vestra. Et iterū. Confitemini alterutru peccata vestra,

*Aug. ser. do-
mini, in
monte. lib.
1. tomo 4.*